

Utlåtande 2011: RVII (Dnr 325-1788/2010)

Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri

Förslag från socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri godkänns, bilaga 2, med de förändringar som föreslås av föredragande borgarråd i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har tagit fram ett förslag till nya riktlinjer som anpassats till de ändringar som har skett inom socialpsykiatrin de senaste åren. Bland annat ska evidensbaserade och kunskapsbaserade metoder användas i största möjliga omfattning. Som ett led i det arbetet ska DUR (Dokumentation, Utvärdering, Resultat) användas vid utredning inom socialpsykiatrin i samtliga stadsdelsförvaltningar och den struktur som ska gälla vid användandet av DUR har arbetats in i riktlinjerna. De nya riktlinjerna tar upp ny lagstiftning, utredning, uppföljning, dokumentation samt olika former av insatser. Särskilda avsnitt behandlar bl.a. uppsökande arbete, barnperspektiv, samverkan med andra huvudmän, personliga ombud samt olika gruppers speciella behov. Avsnittet som handlar om barn till personer med psykisk funktionsnedsättning har utvecklats och omarbetats. Eftersom socialpsykiatrins målgrupp förändrats sedan tidigare riktlinjer har avsnitt lagts till som behand-

lar unga vuxna, asylsökande, brottsoffer och PTSD (post traumatisk stress syndrom). De nya riktlinjerna betonar också tydligare den enskildes rätt till inflytande och delaktighet i utredningen och vid genomförande av insatser.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och samtliga stadsdelsnämnder.

Stadsledningskontoret delar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens uppfattning att riktlinjerna för handläggning av ärenden inom socialpsykiatri behöver revideras och anser också att nämndens framtagna nya riktlinjer är bra.

Bromma stadsdelsnämnd bedömer att de nya riktlinjerna är omfattande och ger god vägledning i hur ärenden och frågor relaterade till målgrupperna ska hanteras. De kompletteringar som gjorts när det gäller t.ex. barnperspektiv, unga vuxna och asylsökande innebär förtydliganden av ansvarsfrågor och beskrivning av problemsituationer som kan uppstå.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att de nya riktlinjerna har anpassats till de förändringar som har skett inom socialpsykiatri de senaste åren, bland annat används utredningsmetoden DUR vid de flesta utredningarna. I riktlinjerna betonas olika gruppers behov av särskilda insatser samt olika huvudmäns ansvar.

Farsta stadsdelsnämnd anser att de föreslagna förändringarna är anpassade till det sätt som arbetet bedrivs på idag. Nämnden ser positivt på att de krav som staden ställer vid utredandet blir förtydligade. Införandet av DUR är en möjlighet att förbättra utredningarna så valet av insatser är bättre anpassat till varje persons individuella behov.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att förslaget i huvudsak är väl genomarbetat och täcker in de väsentliga förändringar som skett i lagar, arbetssätt m.m. under de senaste åren. På några punkter behövs dock förtydliganden och kompletteringar.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak bakom förslaget till riktlinjer.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget om nya riktlinjer. De är tydliga och strukturerade och inleds med termer och definitioner, därefter följer en beskrivning av målgruppen och en genomgång av nu gällande lagstiftning.

Norrmalms stadsdelsnämnd är i allt väsentligt positiv till förslaget till nya riktlinjer, som på ett tydligt och strukturerat sätt anpassats till den nu aktuella lagstiftningen och den utveckling i övrigt som skett inom verksamhetsområdet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är i allt väsentligt positiv till de föreslagna förändringarna, men lämnar vissa synpunkter.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd delar i sin helhet förslaget till reviderade riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri.

Skärholmens stadsdelsnämnd ser positivt på socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri. Riktlinjerna innehåller uppdateringar och förtydliganden av de riktlinjer som idag används. Stadsdelens handläggare har deltagit i processen i framtagandet av nya riktlinjer.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har tagit del av förslaget till riktlinjer för socialpsykiatri i Stockholms stad och är positiv till att de nya riktlinjerna har anpassats till de ändringar som har skett inom socialpsykiatri de senaste åren. Riktlinjerna framhåller bl.a. att alla berörda verksamheter inom socialpsykiatri ska använda evidens- och kunskapsbaserade metoder i så stor omfattning som möjligt.

Södermalms stadsdelsnämnd uppfattar att de nya riktlinjerna har mer brukarfokus och att de medverkar till större rättssäkerhet för brukarna. Nämnden vill lämna några ytterligare kommentarer men ställer sig i övrigt bakom förslaget till riktlinjer.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att förslaget till reviderade riktlinjer ger en bra grund för handläggningen av insatser inom socialpsykiatri. Det är positivt att riktlinjerna har anpassats efter förändringar inom målgruppen och att den enskildes inflytande och delaktighet i utredningen och genomförande av insatserna särskilt betonats.

Östermalms stadsdelsnämnd efterlyser ett tydliggörande av landstingets ansvar för den medicinska och psykiatriska rehabiliteringen i förhållande till kommunens ansvar för social rehabilitering.

Mina synpunkter

Jag välkomnar förslaget till nya riktlinjer som är framtagna för att underlätta och förbättra handläggningen av ärenden inom socialpsykiatri i Stockholms stad. Det är bra att de nya riktlinjerna har anpassats till den utveckling som skett inom socialpsykiatri de senaste åren och därmed betonar vikten av evidensbaserade metoder. Det är också bra att målgruppen för riktlinjerna har

utökats och numera även inkluderar unga vuxna, asylsökande, brottsoffer och personer med PTSD (post traumatiskt stress syndrom).

Jag anser att människors delaktighet och inflytande över sin egen vård är viktig, socialpsykiatri är inget undantag. Detta lyfts också fram i de nya riktlinjerna och blir tydligt.

Människor som lever med en psykisk funktionsnedsättning kan uppleva det problematiskt och svårt att söka den service, hjälp och behandling de behöver. Detta kan leda till ensamhet och isolering. Uppsökande verksamheter är därför av stor vikt. Därför välkomnar jag att stadsdelsnämnderna ska utveckla metoder i att söka upp och erbjuda hjälp från socialtjänsten men även från landstinget. Det uppsökande arbetet kommer att fylla en viktig funktion i stadens arbete med att hjälpa de hemlösa med psykisk funktionsnedsättning.

Barnperspektivet är tydligt i de nya riktlinjerna. Det är bra att de nya riktlinjerna säkerställer att de barn till psykiskt funktionsnedsatta som socialtjänsten kommer i kontakt med ska informeras om de möjligheter som finns gällande stöd och hjälp. Även här kommer den uppsökande verksamheten vara viktig.

Jag delar stadsledningskontorets synpunkt om vikten av att klargöra vad en biståndsbedömd sysselsättning ska syfta till. Detta måste därför arbetas in i riktlinjerna.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Roger Mogert* (S) enligt följande.

Vi vill poängtera att om riktlinjerna ska kunna följas krävs bland annat att staden bygger betydligt fler gruppboheter och serviceboheter för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som har gjorts de senaste åren.

Förhoppningsvis innebär stadens riktlinjer att stadens interna samverkan mellan barn och ungdom och socialpsykiatri tydliggörs. Eftersom de unga också har kontakter med landstinget krävs att samverkan även fungerar mellan myndigheterna.

Socialstyrelsen har i en nationell granskning kritiserat oklarheter i landstingets ansvar för ungdomar på gränsen mellan BUP-verksamhet och vuxenpsykiatri. Vi utgår från att staden i sina övergripande kontakter med landstinget klargör eventuella oklarheter i Stockholm.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Att barnperspektivet blir tydligare i de nya riktlinjerna är positivt.

Däremot finns brister i avsnittet "Brottsoffer" sett ur ett likarätts-perspektiv. Det saknas en bredare ansats innefattande ett HBTQ-perspektiv och även genusperspektiv. Även om det stämmer att kvinnor är den svårast drabbade och utsatta gruppen så borde texten skrivas på ett könsneutralt sätt, så att ingen exkluderas.

Det behöver också sägas att om riktlinjerna ska kunna följas krävs det att staden bygger betydligt fler gruppboendestäder och serviceboendestäder för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som skett på senare år.

För insatsen studiecirkel gäller inte valfriheten fast den för denna verksamhet enkelt skulle kunna tillämpas. Många sökande får avslag på den studiecirkelverksamhet de önskar. Flera av dem som överklagar får sedan rätt i förvaltningsrätten. Gränsdragningen mellan sysselsättning, där valfrihet gäller, och studiecirkeldeltagande kan ibland vara svår.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri godkänns, bilaga 2, med de förändringar som föreslås av föredragande borgarråd i detta utlåtande.

Stockholm den 27 april 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

Särskilt uttalande gjordes av *Roger Mogert* (S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Karin Rågsjö (V)* enligt följande.

Vi vill poängtera att om riktlinjerna ska kunna följas när det gäller boende krävs bland annat att staden bygger betydligt fler gruppboendestäder och serviceboendestäder för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som har gjorts de två senaste mandatperioderna. De senaste åren har den styrande majoriteten inte ens nått sina egna mål för omsorgslägenheter.

Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen för genomförande, utifrån de möjligheter som finns inom ramen för sekretessbestämmelser. När det gäller våldsutsatta personer med funktionsnedsättning behöver både kvinnor och hbt-personer uppmärksammas

Förhoppningsvis innebär stadens riktlinjer även att stadens interna samverkan mellan barn och ungdom och socialpsykiatri tydliggörs. Eftersom de unga många gånger också har kontakter med landstinget krävs att samverkan fungerar mellan myndigheterna.

Socialstyrelsen har i en nationell granskning kritiserat oklarheter i landstingets ansvar för ungdomar på gränsen mellan BUP-verksamhet och vuxenpsykiatri. Vi utgår från att staden i sina övergripande kontakter med landstinget tydliggör eventuella oklarheter i Stockholm.

ÄRENDET

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har tagit fram ett förslag till nya riktlinjer som anpassats till de ändringar som har skett inom socialpsykiatri de senaste åren. Bland annat ska evidensbaserade och kunskapsbaserade metoder användas i största möjliga omfattning. Som ett led i det arbetet ska DUR användas vid utredning inom socialpsykiatri i samtliga stadsdelsförvaltningar och den struktur som ska gälla vid användandet av DUR har arbetats in i riktlinjerna. De nya riktlinjerna tar upp ny lagstiftning, utredning, uppföljning, dokumentation samt olika former av insatser. Särskilda avsnitt behandlar bl.a. uppsökande arbete, barnperspektiv, samverkan med andra huvudmän, personliga ombud samt olika gruppers speciella behov. Avsnittet som handlar om barn till personer med psykisk funktionsnedsättning har utvecklats och omarbetats. Eftersom socialpsykiatriens målgrupp förändrats sedan tidigare riktlinjer har avsnitt lagts till som behandlar unga vuxna, asylsökande, brottsoffer och PTSD (post traumatisk stress syndrom). De nya riktlinjerna betonar också tydligare den enskildes rätt till inflytande och delaktighet i utredningen och vid genomförande av insatser.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 juni 2010 att

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden godkänner förslaget till utredning, dokumentation m.m. inom socialpsykiatri
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 12 maj 2010 har i huvudsak följande lydelse.

För att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från stadens socialpsykiatri krävs aktuella riktlinjer. Riktlinjerna ska ge handläggare stöd och vägledning i arbetet och måste därför spegla rådande lagstiftning, rutiner och regler. Förslaget till nya riktlinjer är framtagna för att underlätta handläggningen av ärenden inom socialpsykiatri i Stockholms stad. De nya riktlinjerna har anpassats till de ändringar som har skett inom socialpsykiatri de senaste åren, bland annat ska evidensbaserade och kunskapsbaserade

metoder användas i största möjliga omfattning. Som ett led i det arbetet används DUR vid utredningar inom socialpsykiatri i samtliga stadsdelsförvaltningar. Strukturen för dokumentation och utredning enligt DUR har arbetats in i riktlinjerna. De nya riktlinjerna tar upp ny lagstiftning, utredning, uppföljning dokumentation samt olika former av insatser. Särskilda avsnitt behandlar bl.a. uppsökande arbete, barnperspektiv, samverkan med andra huvudmän, personliga ombud samt olika gruppers speciella behov. Avsnittet som handlar om barn till personer med psykisk funktionsnedsättning har utvecklats och omarbetats. Målgruppen har förändrats sedan tidigare riktlinjer vilket gjort att avsnitt som bland annat behandlar unga vuxna, asylsökande, brottsoffer och PTSD (post traumatiskt stress syndrom) har lagts till. Den enskildes inflytande och delaktighet i utredningen och vid genomförande av insatser betonas.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och samtliga stadsdelsnämnder.

Innehållsförteckning

Sid

Stadsledningskontoret	
Bromma stadsdelsnämnd	
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	
Farsta stadsdelsnämnd	
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	
Kungsholmens stadsdelsnämnd	
Norrmalms stadsdelsnämnd	
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Skärholmens stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	
Södermalms stadsdelsnämnd	
Älvsjö stadsdelsnämnd	
Östermalms stadsdelsnämnd	

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens uppfattning

att riktlinjerna för handläggning av ärenden inom socialpsykiatri behöver revideras och anser också att nämndens framtagna nya riktlinjer är bra.

Stadsledningskontoret vill särskilt betona vikten av att stadsdelsnämnderna utarbetar rutiner avseende arbetet med barn till personer med psykisk funktionsnedsättning, arbetet med äldre över 65 år som är i behov av insatser inom socialpsykiatri samt uppföljning av beviljade insatser med fokus på resultat för den enskilde.

Ett område som ytterligare behöver tydliggöras är innehållet i vad som ska erbjudas inom en biståndsbedömd sysselsättningsverksamhet. Idag finns det sysselsättningsverksamheter som erbjuder allt från det en träfflokal erbjuder till verksamhet med ett innehåll och syfte som står närmare arbetslivet. Staden behöver bättre tydliggöra vad en biståndsbedömd sysselsättning ska syfta till. Behov av enbart social samvaro kan ofta tillgodoses genom stadens träfflokaler och/eller utbud av cirkelverksamhet.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att godkänna förvaltningens svar på remissen och överlämna det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller (MP), Anders Löwdin (S) och Lillemor Samuelsson (V), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att de nya riktlinjerna är omfattande och ger god vägledning i hur ärenden och frågor relaterade till målgrupperna ska hanteras. De kompletteringar som gjorts när det gäller t.ex. barnperspektiv, unga vuxna och asylsökande innebär förtydliganden av ansvarsfrågor och beskrivning av problemsituationer som kan uppstå. Förvaltningen har deltagit i arbetet med att utarbeta riktlinjerna och har därmed redan getts möjlighet att påverka utformningen av dessa.

Förvaltningen anser dock att det tydligare kan beskrivas under vilka förutsättningar personer med psykisk funktionsnedsättning kan få insatser enligt LSS. Handläggare inom förvaltningen efterlyser några exempel som vägledning.

En annan synpunkt är att det kan vara lämpligt att ange även en övre gräns för när det inte är lämpligt att placera personer på härbärgen. Förvaltningen har erfarenhet av ett ökat antal äldre bostadslösa personer och är tveksam till om det är lämpligt att placera dem på härbärgen.

Förvaltningen efterlyser överlag stöd av riktlinjer när det gäller likartade rutiner över staden för ärendehantering av personer över 65 år.

Enligt aktuell information från socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen den

16 december 2010 ska som modell för en evidensbaserad praktik användas Haynes et als modell (2002). På Socialstyrelsens hemsida redovisas också i december 2010 följande bild för en evidensbaserad praktik.

EVIDENSBASERAD PRAKTIK

(Haynes et al, 2002)

Socialstyrelsen anger att ”Evidensbaserad praktik (EBP) definieras som den professionelles förmåga att integrera bästa tillgängliga evidens, brukarens erfarenheter och önskemål samt den egna expertisen. I beslutsprocessen sammanförs information från dessa tre kunskapskällor.”

Förvaltningen är osäker på om Haynes et als modell stämmer med den modell som anges som utgångspunkt i förslaget till nya riktlinjer. Haynes et al lägger i sin modell stor vikt vid brukarens erfarenheter, önskemål och situation, vilket enligt förvaltningens mening inte tydligt framgår i förslaget till nya riktlinjer.

Det är viktigt med en tydlighet i vilken utgångspunkt som ska användas för en evidensbaserad praktik inom staden.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl. (S), Pekka Koskenvoima (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

De nya riktlinjerna har anpassats till de förändringar som har skett inom socialpsykiatrin de senaste åren, bland annat används utredningsmetoden DUR vid de flesta

utredningarna. I riktlinjerna betonas olika gruppers behov av särskilda insatser samt olika huvudmäns ansvar. Vidare betonas den enskildes delaktighet.

Riktlinjerna är klara och tydliga och utgör ett stöd i arbetet. Förvaltningen ställer sig bakom de reviderade riktlinjerna.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till nya riktlinjer utgår från utvecklingen de senaste åren. De föreslagna förändringarna är anpassade till det sätt som arbetet bedrivs på idag.

Förvaltningen ser positivt på att de krav som staden ställer vid utredandet blir förtydligade. Införandet av DUR är en möjlighet att förbättra utredningarna så valet av insatser är bättre anpassade till varje persons individuella behov.

De 11 livsområden som DUR tar upp ger en bra bild av personens situation.

Möjligheten finns också att med hjälp av DUR följa upp vad insatserna har inneburit för de aktuella personerna.

Förvaltningen anser också att det är bra att frågor kring samverkan med andra huvudmän, främst landstinget, tas upp.

Det förekommer ibland att hemmavarande barn finns hos de aktuella personerna. Det är därför bra att barnperspektivet lyfts fram, då utredningen är inriktad på den vuxnes behov. Barnets behov ska utredas och vid behov ska insatser ges. Kompletteringen med nya avsnitt om nya målgrupper är också bra.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att godkänna och översända tjänsteutlåtandet som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Eva Fagerhem m.fl. (S), ledamöterna Johan Faxér m.fl. (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget är i huvudsak väl genomarbetat och täcker in de väsentliga förändringar som skett i lagar, arbetssätt m.m. under de senaste åren. På några punkter behövs dock förtydliganden och kompletteringar. Dessa kommenteras nedan under den rubrik som de har i förslaget till riktlinjer.

Öppen rättspsykiatrisk vård i lag om rättspsykiatrisk vård

Förslaget redogör kort för den nya vårdformen, men inte vad den innebär för socialtjänsten. Förvaltningen menar att avsnittet bör utvecklas så att det framgår vilka åligganden som kommunerna har i sammanhanget.

Att inleda en utredning

Förvaltningen anser att avsnittet behöver förtydligas så att det framgår att ansökan och fortsatta händelser och åtgärder ska dokumenteras i löpande journalanteckningar.

Den enskildes rätt att påverka utformningen av en insats

I avsnittet hänvisas till en promemoria från stadsledningskontorets juridiska avdelning. Förvaltningen anser att det väsentliga innehållet i denna PM bör inarbetas i riktlinjerna så att handläggarna slipper söka information på flera håll.

Dokumentation

I avsnittet sägs att anmälningar om icke aktuella personer och motivationsarbete med personer som inte har någon personakt ska dokumenteras. Anvisningarna för hur denna dokumentation ska ske är dock, enligt förvaltningens uppfattning, något svävande. Förvaltningen anser att avsnittet behöver utvecklas och förtydligas, t.ex. i enlighet med vad som sägs i riktlinjerna för handläggning och dokumentation av barn- och ungdomsärenden.

Planer för genomförande

I avsnittet redogörs för olika former av planer som kan vara aktuella för den enskilde. Förvaltningen anser att avsnittet bör disponeras om så att genomförandeplan kommer först, eftersom det är den plan som ska finnas vid alla insatser, medan övriga planer inte alltid ska eller behöver upprättas.

Sysselsättning

I avsnittet sägs att eftersom ansvaret för rehabilitering är fördelat på flera huvudmän är det särskilt viktigt med samverkan mellan berörda myndigheter m.fl. För mer information hänvisas till Socialstyrelsens föreskrifter om rehabilitering. Förvaltningen anser att de viktigaste punkterna i dessa föreskrifter bör inarbetas i riktlinjerna så att handläggarna slipper söka information på flera håll.

Placering i hem för vård eller boende (HVB)

I avsnittet hänvisas till stadens ramavtalsupphandlingar, men inga anvisningar ges för de upphandlingar som ibland behöver göras av enstaka platser i särskilt boende för personer vars vårdbehov inte kan tillgodoses inom det befintliga utbudet. Förvaltningen tycker att det är mycket viktigt att det klargörs hur sådana köp ska hanteras vad gäller kontroller av företaget, avtal etc.

Barn till personer med psykisk funktionsnedsättning

Förvaltningen anser att det är mycket positivt att detta avsnitt utvecklats jämfört med de tidigare riktlinjerna. Förtydliganden behövs dock av att ansvaret för informa-

tion till, utredning om och insatser för barnen alltid ligger hos aktuell barn- och ungdomsenhet och inte inom socialpsykiatri.

Äldre med långvarig psykisk funktionsnedsättning

I ett kort avsnitt anges att äldre personer med psykisk funktionsnedsättning ska kunna erbjudas insatser inom stadens äldreomsorg. Förvaltningen saknar ett klargörande om från vilken ålder en person ska anses om "äldre" i detta sammanhang.

Personligt ombud

Avsnittet om personligt ombud inleds med en skrivning om bl.a. hur verksamheten med personligt ombud är organiserad i Stockholm. Förvaltningen anser att detta stycke ska tas bort då all organisation är föränderlig. I det andra stycket avsnittet finns en redogörelse för vilka som omfattas av verksamheten. Förvaltningen anser att stycket är otydligt och behöver omarbetas så att det bättre framgår vem som kan vända sig till de personliga ombuden. Enligt förvaltningens uppfattning ska verksamheten i första hand vara till just för personer som är eller skulle kunna vara aktuella inom socialpsykiatri.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 januari 2011 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning ställer sig i huvudsak bakom förslaget till riktlinjer. Förvaltningen har dock några kommentarer och synpunkter;

Riktlinjerna innebär en kvalitetshöjning när det gäller utredning och dokumentation. Kvalitetshöjningen kommer att medföra höjda krav på biståndshandläggarna och det måste beaktas i den framtida planeringen. Det är också viktigt att handläggarnas arbetssituation följs upp kontinuerligt.

Förvaltningen vill även påtala behovet av en noggrann analys av utförarnas roll inom socialpsykiatri. Brukarnas behov förändras över tiden och därmed behöver de insatser som kan erbjudas ses över. Det vore mycket bra om samma kvalitetshöjning genomförs i utförarledet som vid utredning och dokumentation.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Catarina Agrell m.fl. (S), Ingegerd Akselsson Le Douaron m.fl. (MP) och Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslagets nya riktlinjer. De är tydliga och strukturerade och inleds med termer och definitioner, därefter följer en beskrivning av målgruppen och en genomgång av nu gällande lagstiftning. Ett avsnitt handlar om utredning och behovsbedömning, ett om dokumentation och ett om val av insatser. Därutöver beskrivs olika målgruppers behov av särskilda insatser samt olika huvudmäns ansvar. Sist följer ett avsnitt om olika grupper inom målgruppen. Riktlinjerna är mycket omfattande, varför förvaltningen har valt att framföra synpunkter endast avseende vissa nya avsnitt. I övrigt hänvisas till bilagda förslag till reviderade riktlinjer (*bilaga 2*).

- Avseende *målgruppen* är det positivt att avsnittet om *barn till personer med psykisk funktionsnedsättning* har utvecklats och omarbetats, liksom att ett avsnitt som behandlar *unga vuxna med psykisk funktionsnedsättning* har lagts till. I tidigare riktlinjer behandlades barn inom gruppen närstående till personer med psykisk funktionsnedsättning. Nu innehåller riktlinjerna ett eget avsnitt avseende barn till personer med psykisk funktionsnedsättning.

- När det gäller *insatser* och till vem de ges är nuvarande formulering i förslaget ”Inom de socialpsykiatriska verksamheterna i Stockholms stad ges insatser normalt från 20 års ålder” (s. 6). Ett förtydligande att insatser inom socialpsykiatri normalt ges till personer mellan 20-64 år behövs. Äldre personer över 64 år med psykisk funktionsnedsättning ska kunna erbjudas insatser inom stadens äldreomsorg (s. 31)– detta avsnitt skulle kunna förtydligas ytterligare.

- En tydligare beskrivning behövs avseende under vilka förutsättningar personer med psykisk funktionsnedsättning kan få insatser enligt LSS, eventuellt med några exempel.

- I avsnittet om *Öppen psykiatrisk tvångsvård* (s.11) beskrivs innebörden av öppen psykiatrisk tvångsvård som ges efter beslut av Förvaltningsrätten, efter ansökan av chefsöverläkare. Här behövs förtydliganden avseende föreskrifterna, regelverket, kravet på samverkan mellan huvudmännen och socialtjänstens ansvar i förhållande till huvudmännens ansvar.

- Angående *handläggning som avser den enskildes rätt att påverka utformningen av insats* (s. 16) hänvisas i riktlinjerna till ett PM som juridiska avdelningen skrivit; ”Den enskildes rätt att påverka utformningen av insats” (090218), men det saknas en beskrivning av hur detta PM bör användas i praktiken i en konkret handläggningssituation. Några exempel skulle kunna förtydliga innehållet i detta PM.

- När det gäller insatsen *rehabilitering/sysselsättning* (s.22) krävs en samverkan mellan kommunens socialtjänst, Försäkringskassan, Landstinget och arbetsmarknadsmyndigheter. Detta beskrivs i de nuvarande riktlinjerna från 2004. För att kunna erbjuda den enskilde goda möjligheter till rehabilitering är det viktigt att samverkan mellan berörda myndigheter systematiseras. Socialtjänstens ansvar för sysselsättning och rehabilitering i förhållande till övriga myndigheters ansvar skulle kunna förtydligas ytterligare.

Hur insatsen *placering i HVB-hem* (s.25) skiljer sig från insatsen *placering i gruppboende* bör tydligare framgå. Ett förtydligande efterfrågas avseende i vilka fall och av vilka skäl en placering bör ske på ett HVB-hem istället för i ett gruppboende.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Hans Enroth (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till förslaget till nya riktlinjer, som på ett tydligt och strukturerat sätt anpassats till den nu aktuella lagstiftningen och den utveckling i övrigt som skett inom verksamhetsområdet.

Det är mycket positivt att man i riktlinjerna betonar vikten av att arbeta med evidens- och kunskapsbaserade metoder. Det är också positivt att avsnittet om barn till personer med psykisk funktionsnedsättning utvecklats och omarbetats och att riktlinjerna utökats med avsnitt som bl.a. rör unga vuxna med psykisk funktionsnedsättning och personer med posttraumatiskt stressyndrom.

När det gäller målgruppen för socialpsykiatriska insatser sägs att varje stadsdelsförvaltning, utifrån sin egen organisation, bör ha rutiner för samverkan och handläggning av ärenden som rör personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Förvaltningen anser att det, bl.a. för att tillgodose kravet på likabehandling, behövs närmare vägledning för utformningen av effektiva rutiner.

Av förslaget framgår vidare att insatser inom ramen för socialpsykiatrin normalt gäller för personer från 20 års ålder och att äldre med psykisk funktionsnedsättning ska kunna erbjudas insatser inom stadens äldreomsorg. Förvaltningen tycker att man i riktlinjerna bör klargöra att socialpsykiatriska insatser i normalfallet endast kan beviljas för personer i åldersgruppen 20 till 64 år.

Vad gäller äldre med psykiska funktionsnedsättningar framgår av förslaget att det, för att kunna erbjuda adekvata insatser, är nödvändigt med ett nära samarbete mellan

äldreomsorgen och socialpsykiatri och att interna rutiner bör finnas för hantering av ärenden vid övergången mellan verksamhetsområdena. Förvaltningen efterlyser även här en närmare vägledning för hur samarbetet kan utformas. Förvaltningen vill också framhålla att antalet äldre med psykiska funktionsnedsättningar successivt ökat och att det därför finns behov av en tydlig plan för att hur man från stadens sida ska möta det framtida och sannolikt fortsatt ökade behovet av socialpsykiatriska insatser för äldre.

Förvaltningen anser också att det behövs en bättre beskrivning av under vilka förutsättningar personer med psykisk funktionsnedsättning kan få insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Vad gäller öppen psykiatrisk tvångsvård, en vårdform som år 2008 infördes inom lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT), behövs förtydliganden vad gäller kravet på samverkan mellan landsting och kommun och respektive huvudmans ansvar.

I förslaget till riktlinjer finns ett avsnitt om den enskildes rätt att påverka utformningen av insats och man hänvisar där till ett PM från stadsledningskontorets juridiska avdelning. Förvaltningen anser att det av riktlinjerna bör framgå hur rätten att påverka utformningen av en insats ska hanteras i praktiken och efterlyser exempel på vad som gäller under olika skeden i handläggningen.

När det gäller insatsen *sysselsättning* framhålls att ansvaret för rehabilitering är fördelat på olika huvudmän och att det därför är särskilt viktigt med samverkan mellan berörda myndigheter och även med näringslivet och andra organisationer. Förvaltningen anser att socialtjänstens ansvar för sysselsättning och rehabilitering i förhållande till övriga myndigheters ansvar skulle kunna förtydligas ytterligare.

Förslaget till riktlinjer omfattar ett avsnitt om placering i Hem för Vård eller Boende (HVB). Huvudregeln är, som förvaltningen uppfattat det, att HVB-placeringar inte göras annat än i de fall plats i grupp- eller stödboende ”på hemmaplan” inte kan erbjudas. Förvaltningen anser att det av riktlinjerna bör framgå att grupp- eller stödboende på hemorten i första hand ska erbjudas och att en HVB-placering kan bli aktuell först när det visat sig att annat boende inte kan erbjudas. Placeringen ska i så fall göras i samråd med landstinget.

När det gäller frågan om personligt ombud framgår att Stockholms stad, med undantag av Östermalms stadsdelsnämnd, efter upphandling överlåt tit driften av verksamheten till Stockholms stadsmission. Förvaltningen anser inte att det finns anledning att ange vem som svarar för driften. Avtalet med stadsmissionen löper för övrigt ut den 31 augusti 2011, vilket betyder att uppgiften om entreprenör mycket snart kan bli inaktuell.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till föreslagna förändringar, men lämnar synpunkter avseende nedan upptagna punkter.

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Den del av målgruppen som omfattas av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan vara svår att avgränsa, eftersom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar omfattar ett flertal olika diagnoser. I riktlinjerna framhålls att varje stadsdelsförvaltning bör, utifrån sin egen organisation, ha rutiner för hur samverkan och handläggning avseende enskilda med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska ske. Förvaltningen anser att det i denna fråga inte bör ligga på enskilda stadsdelsförvaltningar att avgöra om och hur samverkan och handläggning ska ske, det bör i dessa riktlinjer tydligt framgå att varje stadsdelsförvaltning *ska ha* utarbetade rutiner för samverkan och handläggning avseende enskilda med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Erfarenheter från projekt ”Samlas” visade att kunskapen hos personal inom landstinget och socialtjänsten behöver öka om vuxna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Likaså behöver samarbetsformer för att förmedla anpassade och samordnade insatser utvecklas i syfte att minska risken för att målgruppen drabbas av sociala och psykiska problem.

Samverkan

I riktlinjerna framhålls att det i psykiatireform och policydokument talas om betydelsen av samverkan mellan främst socialtjänst och psykiatri för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insats. Från januari 2010 finns krav på överenskommelser och samarbete mellan kommun och landsting inskrivet i 5 kap. 8 a § SoL och i 8 a § HSL. Målet med dessa överenskommelser är att skapa en sådan tydlighet i ansvarsfördelning och samverkansformer att den enskildes behov bäst tillgodoses. Förvaltningen är mycket positiv till att denna samverkan skrivits in i de båda lagarna och uppskattar att det i riktlinjerna klargörs vilka rutiner som ska finnas och vad som ingår i dessa, så att det inte kan råda några tvivel om hur samverkan ska ske.

Val av insatser

Beslut av insatser fattas enligt tillämpligt lagrum i SoL och LSS. Valet av insatser ska alltid bedömas utifrån den enskildes individuella situation. Beslutet bör även tidsbegränsas utifrån vad som är lämpligt med hänsyn till den sökta insatsen. Förvaltningen anser att det i riktlinjerna borde vara ett *ska-krav* på tidsbegränsat beslut. Härigenom blir kravet på uppföljning av individens insatser tydligare och därmed ökar också kontakterna med beslutande handläggare.

Boendestöd

Boendestöd ges som regel dagtid vardagar och är en social och praktisk stödinsats. Denna syftar till att stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet. Förvaltningen anser att det i riktlinjerna borde framgå att det finns möjlighet att få insatsen boendestöd även kvällar och helger om behovet

klart framgår i beslutet för den enskilde.

Barn till personer med psykisk funktionsnedsättning

Det är viktigt att särskilt uppmärksamma situationen för barn till personer med psykisk funktionsnedsättning och hitta samarbetsformer med andra områden inom socialtjänsten, myndigheter och organisationer för att ge barnen och familjerna lämpligt stöd. Förvaltningen vill i detta sammanhang framhålla vikten av det som beskrivs gällande samarbetsformer.

Utöver vad som ovan redovisas har stadsdelsförvaltningen inte något att erinra mot det reviderade förslaget till riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 januari 2011 att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamoten Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har genom utredningsenheten för vuxna lämnat synpunkter till utredaren på socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen under arbetets gång med förslaget.

Förvaltningen delar i sin helhet förslaget till reviderade riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att lämna denna skrivning som svar på kommunstyrelsens remiss angående förslag till riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag till riktlinjerna för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri.

Riktlinjerna innehåller uppdateringar och förtydliganden av de riktlinjer som idag används.

Stadsdelens handläggare har deltagit i processen i framtagandet av nya riktlinjer.

Skärholmens stadsdelsförvaltning föreslår att socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag på riktlinjer ska gälla.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tagit del av förslaget till riktlinjer för socialpsykiatri i Stockholms stad och är positiv till att de nya riktlinjerna har anpassats till de ändringar som har skett inom socialpsykiatri de senaste åren. Riktlinjerna framhåller bl.a. att alla berörda verksamheter inom socialpsykiatri ska använda evidens- och kunskapsbaserade metoder i så stor omfattning som möjligt. Strukturen för dokumentation och utredning enligt DUR har nu också arbetats in i riktlinjerna och den enskildes inflytande och delaktighet i utredningen och vid genomförande av insatser betonas. Avsnittet som handlar om barn till personer med psykisk funktionsnedsättning har också utvecklats.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att tjänsteutlåtandet utgör ett svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Gunnar Ågren (V), Anders Göransson m.fl. (S) och Erik Malm m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

För att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling för brukarna när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från stadens socialpsykiatri krävs aktuella riktlinjer. Riktlinjerna ska ge handläggare stöd och vägledning i arbetet och måste därför spegla rådande lagstiftning, rutiner och regler. De nya riktlinjerna har anpassats till de förändringar som har skett inom socialpsykiatri de senaste åren, bland annat ska evidensbaserade och kunskapsbaserade arbetsmetoder användas i

största möjliga omfattning. Som ett led i det arbetet används DUR vid utredningar inom socialpsykiatri i samtliga stadsdelsförvaltningar. Strukturen för dokumentation och utredning enligt DUR har arbetats in i riktlinjerna.

De nya riktlinjerna tar upp ny lagstiftning, utredning, uppföljning, dokumentation samt olika former av insatser. Särskilda avsnitt behandlar uppsökande arbete, barnperspektiv, samverkan med andra huvudmän, personliga ombud samt olika gruppers speciella behov. Avsnittet om barn till personer med psykisk funktionsnedsättning har utvecklats och omarbetats. Målgruppen har förändrats sedan tidigare riktlinjer vilket gjort att avsnitt som bland annat behandlar unga vuxna, asylsökande, brottsoffer och PTSD (post traumatiskt stress syndrom) har tillkommit. Den enskildes inflytande och delaktighet i utredningen och vid genomförande av insatser betonas också.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Syftet med riktlinjerna är att handläggningen ska vara rättsäker och likabehandling ska gälla vid utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från stadens socialpsykiatri.

Förvaltningen anser att förslaget till reviderade riktlinjer ger en bra grund för handläggningen av insatser inom socialpsykiatri. Det är positivt att riktlinjerna har anpassats efter förändringar inom målgruppen och att den enskildes inflytande och delaktighet i utredningen och genomförande av insatserna särskilt betonats.

Revideringarna är också i linje med stadens intentioner att inarbeta och implementera erfarenhets- och kunskapsbaserade metoder inom det sociala arbetet och att detta underlättar likställigheten inom staden och tryggar rättsäkerheten.

Avslutningsvis är förvaltningen positivt till att barnperspektivet har lyfts fram och vill i sammanhanget framhålla vikten av att det även uppmärksammas i de dokumentations- och utredningsmallar som finns för närvarande, då ett sådant behov föreligger.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att godkänna och överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 januari 2011

har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen har inget att invända mot att man reviderar riktlinjerna, men har några synpunkter på innehållet:

Målgruppen

Förvaltningen uppfattar det som att man i förslaget till nya riktlinjer utvidgar målgruppen psykiskt funktionshindrade och gör gränserna för målgruppen mer oklara.

Förvaltningen anser att vi i staden bör hålla oss till den avgränsning av målgruppen psykiskt funktionshindrade som man ofta gör nationellt t ex i psykiatrireformen och den Nationella psykiatrisamordningen, dvs. personer med *varaktiga* psykiska besvär som är så pass *allvarliga* att man har svårt att klara det dagliga livet och därför har behov av vård och omsorg. Man ska inte definiera fler människor än nödvändigt som psykiskt funktionshindrade genom att ta med besvär av tillfällig och övergående natur. Det finns idag en olycklig och ibland t o m skadlig tendens att ”psykiatrisera” tillfälliga kriser som kan vara ett inslag någon gång i de flesta människors liv.

Handläggningen

Avseende handläggningen bör det PM från Juridiska avdelningen, som man i remissen hänvisar till, införas i de föreslagna riktlinjerna.

Placering i Hem för Vård eller Boende (HVB) eller i familjehem

Förvaltningen anser att den enskildes behov av socialpsykiatriska boenden ska tillgodoses i huvudsak inom stadens valfrihetssystem. Där kan stöd ges i form av boendestöd, stöd- och gruppboenden. HVB-hem ska inte uppfattas som ett alternativ till landstingspsykiatrins vårdinsatser. Vilka behov som inte kan tillgodoses inom stadens valfrihetssystem måste i så fall tydliggöras.

Sysselsättning

Förvaltningen efterlyser en tydlig beskrivning av vad respektive huvudmans ansvarsområde är och hur de olika huvudmännen ska samverka kring exempelvis arbetslivsrehabilitering.

Öppen psykiatrisk tvångsvård

I avsnittet om Öppen psykiatrisk tvångsvård - Lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPV), anser förvaltningen att föreskrifterna kan vara mer konkreta och beskrivande. Likaså kan kravet på samverkan förtydligas liksom regelverket, om psykiatrins ansvar att informera socialtjänsten om vilka personer psykiatrin avser att ansöka om Öppen psykiatrisk tvångsvård för och om Förvaltningsrättens utslag.

Sammanfattningsvis efterlyser förvaltningen ett tydliggörande av landstingets ansvar för den medicinska och psykiatriska rehabiliteringen i förhållande till kommunens ansvar för social rehabilitering.

RESERVATIONER M.M.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller (MP), Anders Löwdin (S) och Lillemor Samuelsson (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att

- I stort godkänna förvaltningens svar på remissen med nedanstående tillägg för att sedan överlämna det till kommunstyrelsen.
- Nämnden finner att det i huvudsak är mycket bra och genomarbetade riktlinjer.

Avseende planer för genomförande (sid 19)

”Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen” Nämnden ser det som en mycket viktig aspekt att närstående/anhöriga får inblick i vårdplaner. Även att de får möjlighet till utbildning och anhörigstöd. I stöd till närstående (sid 26) har det delvis omnämnts.

Barn till personer med psykisk funktionsnedsättning (sid 30-31)

”Information till barn om stöd och hjälp” är en något märklig formulering, där det står att de ska erbjudas och rekommenderas hjälp/stöd. I form av t.ex. lekterapi, gruppträffar, teater, samverkan med andra organisationer och att familjehemmet (om barnet är placerat) även ska få samtalsstöd för att hjälpa barnet på bästa sätt. En tydligare formulering bör göras om hur information kan förmedlas till utsatta barn om dessa verksamheter.

Våldsutsatta kvinnor med psykiska funktionsnedsättningar (sid 32)

Nämnden saknar ett bredare perspektiv innefattande HBT-perspektiv och även genusperspektiv. Även om kvinnor är en den hårdast drabbade och utsatta gruppen borde inriktningen vara att fokusera på alla brottsoffer på ett evidensbaserat plan med goda rehabiliteringsmöjligheter i form av några samtal hos utbildad terapeut/ socialsekreterare.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl. (S), Pekka Koskenvoima (MP) enligt följande.

”Vi vill poängtera att om riktlinjerna ska kunna följas krävs bland annat att staden bygger betydligt fler gruppboheter och serviceboheter för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som har gjorts de senaste åren.

Förhoppningsvis innebär stadens riktlinjer att stadens interna samverkan mellan barn och ungdom och socialpsykiatri tydliggörs. Eftersom de unga också har kontakter med landstinget krävs att samverkan även fungerar mellan myndigheterna. Socialstyrelsen har i en nationell granskning kritiserat oklarheter i landstingets ansvar för ungdomar på gränsen mellan BUP-verksamhet och vuxenpsykiatri. Vi utgår från att staden i sina övergripande kontakter med landstinget klargör eventuella oklarheter i Stockholm.”

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Eva Fagerhem m.fl. (S), ledamöterna Johan Faxér m.fl. (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V) enligt följande.

”Vi vill poängtera att om riktlinjerna ska kunna följas krävs bland annat att staden bygger betydligt fler gruppboendestäder och serviceboendestäder för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som har gjorts de senaste åren.

Förhoppningsvis innebär stadens riktlinjer att stadens interna samverkan mellan barn, ungdom och socialpsykiatri tydliggörs. Eftersom de unga också har kontakter med landstinget krävs att samverkan fungerar även mellan myndigheterna.

Socialstyrelsen har i en nationell granskning kritiserat oklarheter i landstingets ansvar för ungdomar på gränsen mellan BUP-verksamhet och vuxenpsykiatri. Vi utgår från att staden i sina övergripande kontakter med landstinget klargör eventuella oklarheter i Stockholm.”

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Catarina Agrell m.fl. (S), Ingegerd Akselsson Le Douaron m.fl. (MP) och Reijo Kittilä (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden besvarar remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och anför därutöver följande:

För flera av insatserna gäller s.k. valfrihet men t.ex. för bostad med särskild service och stödboende är valfriheten bara en chimär. Vid brist på boenden blir valfriheten en pappersprodukt utan egentligt innehåll.

För insatsen studiecirkel gäller inte valfriheten fast den för denna verksamhet enkelt skulle kunna tillämpas. I vår stadsdel har under 2010 många sökande fått avslag på den studiecirkelverksamhet som de önskat. Flera av dem som har överklagat har fått rätt i förvaltningsrätten. Gränsdragning mellan sysselsättning, där valfrihet gäller, och studiecirkeldeltagande kan ibland vara svår.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Hans Enroth (V) enligt följande.

Vi vill poängtera att om riktlinjerna ska kunna följas krävs bland annat att staden bygger betydligt fler gruppboende och serviceboende för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som har gjorts de senaste åren. Förhoppningsvis innebär stadens riktlinjer att stadens interna samverkan mellan barn och ungdom och socialpsykiatri tydliggörs. Eftersom de unga också har kontakter med landstinget krävs att samverkan även fungerar mellan myndigheterna.

Socialstyrelsen har i en nationell granskning kritiserat oklarheter i landstingets ansvar för ungdomar på gränsen mellan BUP-verksamhet och vuxenpsykiatri. Vi utgår från att staden i sina övergripande kontakter med landstinget klargör eventuella oklarheter i Stockholm.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamoten Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Tina Kratz (V) enligt följande.

Vi vill poängtera att om riktlinjerna ska kunna följas krävs bland annat att staden bygger betydligt fler gruppboende och serviceboende för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som har gjorts de senaste åren.

Förhoppningsvis innebär stadens riktlinjer att stadens interna samverkan mellan barn och ungdom och socialpsykiatri tydliggörs. Eftersom de unga också har kontakter med landstinget krävs att samverkan även fungerar mellan myndigheterna.

Socialstyrelsen har i en nationell granskning kritiserat oklarheter i landstingets ansvar för ungdomar på gränsen mellan BUP-verksamhet och vuxenpsykiatri. Vi utgår från att staden i sina övergripande kontakter med landstinget klargör eventuella oklarheter i Stockholm.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Gunnar Ågren (V), Anders Göransson m.fl. (S) och Erik Malm m.fl. (MP) enligt följande.

Vi vill poängtera att om riktlinjerna ska kunna följas krävs bland annat att staden bygger betydligt fler gruppboende och serviceboende för personer med psykiska funktionsnedsättningar än vad som har gjorts de senaste åren.

Förhoppningsvis innebär stadens riktlinjer att stadens interna samverkan mellan barn och ungdom och socialpsykiatri tydliggörs. Eftersom de unga också har kontakter med landsting krävs att samverkan även fungerar mellan myndigheterna.

Socialstyrelsen har i en nationell granskning kritiserat oklarheter i landstingets ansvar för ungdomar på gränsen mellan BUP-verksamhet och vuxenpsykiatri. Vi utgår från att staden i sina övergripande kontakter med landstinget klargör eventuella oklarheter i Stockholm.